

Яз. Белмекел
снимка Нестор ДЮМСЧИЕВ

Българска

ISSN 1312-7055

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България

ГОРА

Брой 1 (95), год. XX, февруари 2024 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Горската политика в Европа: проблеми и предизвикателства

Д-р инж. Методи СОТИРОВ - главен асистент в катедра „Политика в околната среда и горите“ в Албрехт Лудвиг Университет - Фрайбург

На 29 януари в Лесотехническия университет бе представена публична лекция от гост-лектор към ЛТУ д-р инж. Методи Сотиров, който бе в България във връзка със съвместния проект BIOCONSEND.

Какво означава понятието „политика“? От френски - la politique, от немски - die Politik, от английски - Policy, Politics, Polity. А на български език? Ето едни цитати: „В лошите дни го наричат политика, в добрите дни го наричат демокрация“ или „Може да не се интересувате от политика, но политиката се интересува от Вас“ (Евгени Дайнов).

Основни аспекти на политиката

Съдържанието на политиката („policy“) се свързва с: възникнали проблеми, поставени цели, свързаните с тях закони, стратегии, програми и инструменти. Процесът на политиката („politics“) най-често се свързва с определени политически „играчи“ или коалиции, както и техните интереси, идеологии, властови механизми, възникващите конфликти или сътрудничество, колкото и странно да е то. По отношение на политическата система („polity“) най-широко е разбирането за организацията на държавата, разделението на властите, регламентирано в Конституцията, както и съдебната система с нейните елементи и независимост.

Горите в Европа заемат 160 млн. ха - 43,5 % от територията на ЕС, и 5 % от земната суша. Площта на горите на 6 страни от Европа (Швеция, Финландия, Испания, Франция, Германия и Полша) е 2/3 от горите на ЕС. Защитените територии в горите („Натура 2000“) заемат 27 % от горите в ЕС, а 2/3 са с неблагоприятен защитен статус. Площта на 8 % от горите са плантации, 4 % са девствени гори, а 85 % са стопанските гори. Частните гори са с дял от 60 % (владее се от 16 млн. собственици), а обществените гори са с дял от 40 % (като най-често се управляват от държавни предприятия). Характерно е, че в западната и северната част на Европа преобладава недържавната собственост, а на изток, юг, югоизток преобладаваща е обществената (държавната) собственост.

По обобщени данни на Евростат горската промишленост се състои от над 397 000 предприятия, в които са създадени

Д-р инж. Методи Сотиров

Д-р инж. Методи Сотиров с екипа на проект BIOCONSEND от ЛТУ с ръководител проф. Иван Палигоров - доц. Ивайло Иванов, доц. Станислава Ковачева, доц. Елена Драгозова и доц. Момчил Панайотов

над 4 млн. работни места.

Неоспоримо е въздействието на промените в климата върху горите в Европа. Увеличава се площта, засегната от съхненето, на горите в Европа (George et al. 2022). Най-големи повреди се отчитат в последните 10 години. Отчитат се и допълнителни повреди от 1 млн. м³/година.

Това налага предприемане на съвременни съответни

В залата „Акад. Мако Даков“ присъстваха зам.-министърът на земеделието и храните д-р инж. Мирослав Маринов, ректорът на ЛТУ доц. Христо Михайлов, д-р инж. Мелена Плугчиева

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪЮЗА НА ЛЕСОВЪДИТЕ В БЪЛГАРИЯ, УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ ЛЕСОВЪДИ, УВАЖАЕМИ ЛЮБИТЕЛИ НА ПРИРОДАТА, НА ГОРИТЕ И ГОРСКОТО БОГАТСТВО НА БЪЛГАРИЯ, УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ ЛОВЦИ И РИБОЛОВЦИ

От името на ръководството на Съюза на лесовъдите в България ви поздравявам с настъпилата 2024 година! Искам да Ви пожелаем да е по-спокойна, по-благоприятна, по-мека и по-предвидима в промените на климата, за да е спорна нашата дейност в името на общата ни кауза - опазване и обогатяване на горското и дивечовото богатство на България!

Нека помним уроците и предизвикателствата, с които трябваше да се справим през отминалата 2023 г., за да е по-успешна нашата дейност! Нека в разбирателство и взаимопомощ с всички заинтересовани страни като стопани на горското богатство да предаваме на поколенията нашата любов към българската природата и горите, която сме наследили от нашите предшественици!

През Новата 2024 година се навършват годишнини, които са знакови за развитието на горското дело в България - 145 години от основаването на националната горска служба, 125 години от началото на горския печат в България, 115 години от основаването на Съюза на лесовъдите в България и 75 години организирана лесозащита в България. Трябва да се отбележат и годишнини от основаването на висшето и средното лесотехническо образование и наука, на някои регионални горски служби - Бургас, Велико Търново, Русе и други. Това ни задължава да работим неуморно и методично, не само за да отбележим паметните дати, но и да посочим днешния безспорен принос на лесовъдската колегия в опазването и умножаването на горското богатство на България. Защото днешното време не е по-леко и не е изпълнено с по-малко предизвикателства пред горите и горското стопанство. Нещо повече, днес повече от всякога ни е необходимо единство в колегията и в нашето разбиране за общите ни принципи за защита на професионализма и лесовъдската етика и морал, независимо от предизвикателства, с които някои наши колеги се справят трудно или им се подават.

Нека да не забравяме, че всеки от нас в своята всекидневна лесовъдска практика отдава своите сили и енергия за защита и умножаване на горското богатство на България, което е изключително благородно! И ние трябва да увеличаваме децата и подрастващите, младите хора и всички милеещи за опазването на горите и дивеча в България като определяща и неотменима част от природната среда, която сме получили на заем от нашите деца и внуци!

Нека да си пожелаем, уважаеми колеги, здраве, късмет, успехи и благополучие за нашите семейства, близки и приятели, на всички любители на горите и природата и нека Бог да е с нас в нашето благородно дело!

Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ
Председател на СЛБ

Горската политика в Европа: проблеми и предизвикателства

От стр. 1

действия, но Обща горскостопанска политика на Европейския съюз не е предвидена в учредителните актове. Дървесни и други горски продукти не са включени в Приложение II на договорите от Рим (1957). Разчита се проблеми, свързани с горите, да се решават чрез други политики на ЕС (по земеделие, околна среда, енергетика).

Тези политики на ЕС имат влияние върху националната горска политика и горския сектор на всяка страна. С решението си през 1997 г. Европейският съд потвърди споделените компетенции за горската политика между ЕС и страните членки (в областта на екологията и енергетиката). За да се регулират въпросите, свързани с горите в ЕС, няма нужда от обща горскостопанска политика на Европейския съюз!

С Решение по дела С 164/97 и С 165/97: Член 130s от ДЕО (Договор за създаване на Европейската общност, правно

основание, опазване на околната среда) осигурява правилното правно основание както за регламентите на ЕС за защитата на горите срещу замърсяване на въздуха, така и срещу горските пожари. Мерките на политиката на ЕС по околната среда, засягащи горите, или мерките на енергийната политика на ЕС свързани с управлението на горите (напр. биомаса) и др., могат да бъдат законно приети при упражняване на съответните правомощия. В областта на земеделието и селските райони - Общата селскостопанска политика и Регламентът за селските райони предвиждат финансови субсидии, почти без съществени забрани (ограничения) и изисквания.

По отношение на защитата на природата са приети доста документи, по-важните от които са Директивата за дивите птици, Директивата за природните местообитания, дивата флора и фауна,

Регламентът за възстановяването на природата, Регламентът срещу обезлесяването и деградирането на горите. С тях се въвеждат редица забрани и изисквания, почти без финансови субсидии. Същото е за Опазването на климата - Зеленият пакт, Регламентът за емисиите и поглъщанията на парникови газове от ползването на земята, промените в ползването на земята и горското стопанство; Пакет „Подготвени за цел 55“, които въвеждат забрани и изисквания, без никакви финансови субсидии.

В Енергетиката се въвежда Директива за насърчаване на енергията от възобновяеми източници, със съответните финансови субсидии, поради възприетите забрани и изисквания.

Отделно са създадени законово необвързващи политики на ЕС. Например Стратегията на ЕС по горите до 2030 г. представлява документ за обмен на опит относно

общи цели за устойчиво и многофункционално стопанисване на горите. В Стратегията на ЕС по биоразнообразието до 2030 г. са формулирани общи екологични цели и принципи с препратки към законодателството на ЕС. В Стратегията в областта на биоикономиката, в науката и развойната дейност са предвидени получаването на ново знание и съответните парични средства.

Тежката ситуация се подчертава и поради грешки от страните членки и натиск от страна на ЕС. Например известни са проблемите с прилагане на националното законодателство, както и учредяване и опазване на „Натура 2000“ зони в горите. Налице са все по-ясно очертаващи се конфликти между държавните власти, интересите на лесовъдите и собствениците на гори и на природозащитните групи. Това се подчертава и от различните политически приоритети в

секторите „Земеделие“, „Гори“ и „Екология“. Например в някои страни средства за директни плащания на собствениците на гори (в „Натура 2000“) не са предвидени и не са изплатени.

В заключение в ЕС за горите не съществува формализирана горскостопанска политика, а въпросите се координират чрез законово необвързващи стратегии по горите. В същото време съществуват много на брой други елементи на политиката на ЕС, които засягат горите и горското стопанство, в сектори като „Земеделие“, „Природозащита“, „Опазване на климата“, „Енергетика“. Налице са все по-ясно и по-силно очертаващи се хоризонтални (междусекторни) и вертикални (ЕС и страните членки) конфликти и несъответствия в политиката за горите. Основният конфликт е по отношение на ползването на дървесина и опазването на околната среда и нейните компоненти.

Със стремеж към непрекъснато усъвършенстване

Словото на проф. Нино НИНОВ на тържественото честване на 100-годишнината от рождението на проф. Иван КОЛЕВ на 17 ноември 2023 г. в ЛТУ

Казват, че сто години е период, който дава реална и точна преценка за събития, факти, разбира се - и за личности. Лесно е да говоря за проф. Колев, с когото имах щастието да работя 25 години в един кабинет от постъпването му във Висшия лесотехнически институт през 1972 г. до пенсионирането му, а след това и до кончината му.

Иван Колев е роден на 13.11.1923 г. в с. Кондофрей. През 1948 г. завършва лесовъдство в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. Работи като лесничей (1948 - 1950 г.), а по-късно като директор на ГС - гр. Сандански (1950 - 1953 г.). Учител е в Горския техникум във Велинград, където преподава дисциплината „Ловно стопанство“, е от 1953 до 1968 година. През 1968 - 1971 г. работи в отдел „Лов“ на Централния съвет на БЛРС, а от 1972 г. до края на живота си - във ВЛТИ (днес ЛТУ).

През 1966 г., още като учител, защитава докторска дисертация за научна степен „кандидат на селскостопанските науки“, с научен ръководител проф. Методи Русков. През 1973 г. във ВЛТИ е избран за ст.н.с. II ст. (доцент), а през 1983 г. за ст.н.с. II степен (професор).

Проф. Иван Колев е обаятелен преподавател, с висок професионализъм и богата обща култура. Пролявява особен интерес към историята и преди всичко към Балканите. Незабравимо ще остане словото му по повод честването на 24 май в средата на 80-те години на миналия век, с въпроси, които и днес са актуални. Изучавал е и владееше т. нар. мъртви езици - латински и есперанто, отлично френски и руски език, ползваше немски. Отличен стенограф, записваше без всякакво затруднение и най-бързата реч, и така докладите и изказванията останаха в личния му архив. Повтаряше често познатата от древността фраза „Казаното - оглътано, написаното - остава“. В писането беше непреклонен радетел на чистия български език - без чуждици, без отлаголни съществителни и тежки, многократно съподчинени и обяснителни фрази. Много бяха нещата, които го правеха обичан и уважаван учител и преподавател. Освен с всичко това учениците му го помнят и с голямата му любов, страст и всеотдайност към ловния

спорт.

Във ВЛТИ проф. Колев постъпва и е назначен на длъжност в НИС. Независимо, че основната му работа е свързана с научноизследователската дейност, проф. Ботев му е възложил да възстанови, доразвие и утвърди дисциплината „Рибовъдство“, която е закрыта след оттеглянето на проф. Методи Русков и не се чете повече от 5 години. Дисциплината се преподава и днес във Факултета по горско стопанство и това е заслуга на проф. Колев. През 1982 г. написа и учебник „Рибовъдство“, който бе преиздаден през 1985 г. поради бързото му изчерпване и то при тогавашен тираж от 1500 екземпляра. Учебникът даде посоката в развитието на рибовъдството у нас, и то на инженери по горско стопанство, в нашите планински и полупланински реки и водоеми. След специализация в Дания проф. Колев разработи и посочи възможностите за изкуствено развъждане и производство на зарибителен материал и риба за консумация в тези водоеми. На тази база неговият асистент, отдавна вече професор - Николай Бояджиев, доразви съвременните проблеми на развъдната рибовъдна дейност, която в онзи период бе на високо ниво.

Научната работа на проф. Колев е предимно в областта на ловното стопанство. Тя е отразена в над 100 научни и научно-популярни публикации. Простира се върху пробле-

мите на ловното стопанство и ловностопанската ни дейност. Работи върху биологията и екологията на сърната, колхидския фазан, глухаря, заека, стопанисването и ползването на дивеча, оценка на дивечовите местообитания и тяхното бонитиране и по редица други ловностопански проблеми. Ръководи български колектив, който работи в Алжир през 1987 - 1988 г., и със значима научна разработка, приета с висока оценка и благодарност, полага основите на развитието на ловностопанската дейност в Северен Алжир, от морето до пустинята - територия 3 пъти по-голяма от България, на която се направи оценка (бонитиране) на дивечовите местообитания на 8 вида дивеч и е разработен конкретен проект на ловоустройство на едно представително ловно стопанство.

Най-значимите проучванията на проф. Колев са несъмнено върху сърната. Кандидатската му дисертация „Проучвания върху разпространението и биологията на сърната в Чепинския район, Родопите“, а по-късно и хабилитационният му труд „Проучвания върху сърната и развитието на популациите ѝ в България във връзка с изменението на околната среда“ са най-значимите на този вид не само у нас. Разпространението на сърната и влиянието на условията на средата върху този процес, на екстремните климатични промени, естествено хранене

в различните местообитания, както и принципите на селекционния отстрел въз основа на собствените му изследвания върху растежа и развитието на рогата са особено ценни. Проф. Колев доказа отличните генетични трофейни заложби на сърндаците у нас и особено в Североизточна България, където над 25 % от сърндаците с първи рога са шестасти. Това проучване определи и стратегическите насоки за стопанисването

на сърната - спиране на груповото ловуване и въвеждане на индивидуалния лов и правилната селекция за създаване и стопанисване на силни и жизнени стада. Проучванията са залегнали и в основата на книгата „Подборен отстрел на едрия дивеч“, по която няколко десетилетия се подготвяха хиляди ловци и ловностопански специалисти. Така, макар и след няколко десетилетия, ловностопанската ни практика успя да наложи тези препоръки и резултатите не закъсняха. Сега при новия подход в стопанисването на сърната само в периода 2016 - 2021 г. са отстреляни 6 трофея с оценки над 170 точки, докато за целия период на стопанисване на сърната до 1992 г., имаме всичко 10 трофея с такива оценки. Най-силният ни трофей от 188 т. СИС, отстрелян през 1992 г., не бе подобряван до 2017 година. Сега новият ни национален рекорд от 214,98 т., оценен в Будапеща на 21-ото Световното ловно изложение, влезе в световната класация и доказва, че както при благородния елен, стопанисваме много силна популация и на сърната у нас. Време е въз основа на това, което имаме като наука и практика, да проведем научно-практическа конференция по стопанисването на сърната у нас.

Особен интерес и значими проучвания проф. Колев в съавторство прави върху разпространението, прираста и размножаването на глу-

харя, както и върху възможностите за изкуственото му развъждане и разселване с оглед на възстановяването на запасите му в определени райони. Много са статиите му по организацията на ползването на заека.

Самостоятелно и в съавторство е публикувал учебници за горските техникуми - „Ловно стопанство, дивечознание и рибовъдство“, преиздаван няколко пъти, и за студентите от ВЛТИ - „Рибовъдство“, и книгите: „Подборен отстрел на едрия дивеч“ (претърпяла 5 издания), „Оценка на ловни трофеи“ и „Наръчник за стопанисване на водоемите за спортен риболов“.

Проф. Иван Колев е дългогодишен член на редколегиата на сп. „Лов и риболов“. Повече от 25 г. е експерт в Международната комсия по оценка на ловни трофеи към Международния съвет по лова за запазване на дивеча (СИС).

Проф. Колев и проф. Ботев свързаха научната си работа и цялостната си дейност в областта на ловното стопанство с идеята за най-бърза реализация на научно изследване в практиката. Те двамата, особено проф. Колев, оставиха своето послание на учениците и последователите си, че за ловната наука и практика от особена важност е работата на терена, срещите с представителите на животинския свят, изучаването на поведението на дивеча и обучението на редовите дивечовъди, от които зависи просперитетът на ловното ни стопанство. Точно това изведе ловностопанската ни дейност до нивото, с което се гордеем. Особено важно е научните изследвания с оглед тяхното внедряване да бъдат популярно поднесени на практическите дейци. Доказателство са множеството статии на проф. Колев в сп. „Лов и риболов“ и участието му в курсовете за обучение и квалификация на работещите в ловното ни стопанство.

Проф. Иван Колев починал през 1997 г. на 73 години. Научното наследство, което остави след себе си, и споменът за него, както и стремежът му към непрекъснато усъвършенстване, любовта и отговорността към професията са особено ценни за неговите ученици и последователи.

Нови ръководители

На 22 декември 2023 г. бяха назначени заместник-изпълнителни директори на Изпълнителната агенция по горите, като със заповед от 2 януари 2024 г. на изпълнителния директор на ИАГ инж. Стоян Тошев им бяха възложени съответните функции.

Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА

Родена на 18.07.1974 г. във Велико Търново. Завършва Лесотехническият университет, специалност „Горско стопанство“, през 1998 година. През същата година започва трудовата си кариера в Министерството на горите и аграрната реформа, а през следващата година - в Националното управление по горите (сега ИАГ), където отговаря за защитените територии и дейността на природните паркове.

Защитава научно-образователна степен „доктор“ в катедра „Лесовъдство“ на ЛТУ през 2008 г., а от следващата година е хоноруван преподавател.

Била е член на Висшия експертен екологичен съвет към МОСВ, на Националния съвет за биологично разнообразие и на Комитета по наблюдение на Оперативната програма „Околна среда“.

От 2006 г. е активен член на Съюза на лесовъдите в България,

на който от 2009 г. е зам.-председател. От 2011 г. е член и на Президентството на Съюза на европейските лесовъди, а от 2021 г. – вицепрезидент на СЕЛ.

През 2009 г. по нейна инициатива започва провеждането на горска педагогика в България. От 2014 г.

води едноименната дисциплина в ЛТУ, от 2015 г. инициира национални и регионални обучения по горска педагогика, а през 2019 г. съвместно със СЛБ и участието на представители на СЕЛ организира и първата национална среща на горски педагози у нас.

От юли 2019 до края на 2023 г. е директор на Дирекцията на Природен парк „Витоша“.

Д-р инж. Анна Петракиева ще организира и координира дейността на ИАГ в областта на стопанисване на горските територии, защита на горите от болести, вредители и други повреди, защитените територии, стратегическото планиране, науката, еврокоординацията и международното сътрудничество, дейността по промени в горските територии и учредяване на вещни права в съответните отдели в дирекциите „Горско стопанство“ и „Горски територии“. В ресора ѝ влиза координацията на дейността на третостепенните разпоредители с бюджет в ИАГ - дирекциите на природните паркове, лесозащитните и семеконтролните станции.

Инж. Росен РАЙЧЕВ

Роден е на 01.05.1979 г. в София. Завършва магистърска степен в Лесотехническият университет през 2002 г. и във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ през 2010 година.

От 2000 до 2006 г. последователно е лесничей, ст. лесничей и зам.-директор в ДЛ - Земен. В Националното управление по горите като главен експерт в отдел „Въгрешен контрол“ работи до 2007 г., а след това до 2010 г. е главен експерт в Инспектората на Държавната агенция по горите. От 2010 до 2016 г. е главен експерт в отдел „Контрол върху дейността в горите“ в Изпълнителната агенция по горите, през 2016 - 2019 г. е началник на отдел „Недържавни гори и контрол върху дейностите в горите“, а от 2019 до 2023 г. е директор на дирекция „Контрол по опазване на горските територии и ловно стопанство“ в ИАГ.

Във функциите на инж. Райчев е организацията и координацията на дейностите в ИАГ в областта на опазването и контрола на горските територии и защитата им от пожари, на ловното стопанство и опазва-

нето на дивеча, ползването на горските територии, инвентаризацията и планирането в горските територии, изработването, приемането и промяната на горскостопанската карта и на поддръжката на ГИС за горските територии в съответните отдели в дирекциите „Контрол по опазването на горските територии“ и „Горски територии“.

Доц. д-р Христо Михайлов е новият ректор на Лесотехническият университет

На 25.01.2024 г. за ректор на Лесотехническият университет беше избран доц. д-р Христо Михайлов. От 2007 г. той бе ръководител на катедра „Ловно стопанство“ в Университета.

Роден е на 27.07.1962 г. в Брезник. През 1987 г. завършва специалност „Горско стопанство“ във ВЛТИ.

Трудовият му път започва като лесничей в ГС - Брезник. През 1988 г. постъпва в ЛТУ като асистент. До 1995 г. последова-

телно е старши и главен асистент. Защитава научно-образователната степен „доктор“ в катедра „Ловно стопанство“ през 1995 г., а от 2000 г. е доцент по ловно стопанство.

Като преподавател в ЛТУ провежда лекционни курсове по дисциплините „Ловно стопанство“, „Организация и управление на ловното стопанство“, „Ловен и риболовен туризъм“ и „Изкуствено развъждане и разселване на дивеч“. Между 2001 - 2009 г. е председател на УС на Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“. Бил е член

на СНС по лесотехническите науки към ВАК (2003 - 2010 г.) и председател на Общото събрание на ЛТУ (2016 - 2020 г.).

Притежава специализация в Научно-изследователския институт по екология и стопанисване на дивеча (FIWIE), Виена, Австрия, и краткосрочни специализации по организация и управление на ловното стопанство в Баварския ловен съюз, Мюнхен, Германия.

През 2003 г. е избран за член на ръководството на Федерацията на ловните асоциации на страните от ЕС (FACE) в Брюксел, а през 2006 г. - за

неин вицепрезидент и координатор за страните от Югоизточна Европа.

Удостоен е с почетен сребърен знак и грамота на Баварския ловен съюз за принос в развитието на партньорството в ловното стопанство (2007 г.).

Участвал е в множество проекти у нас, свързани с ловното стопанство, включително като ръководител, както и в международна експертна група към FACE.

Научноизследователската му дейност е отразена в 50 публикации, 5 книги, учебници и практически ръководства като автор и съавтор.

Горска педагогика - пътека към детските сърца

Расте броят на подрастващите, които с желание и вълнение очакват едни особени уроци. Това са уроците за гората и природата, която сърцати горски педагози изнасят пред детската аудитория във всички краища на България.

През 2023 г. 7000 деца и ученици са се включили в уроците по „Горска педагогика“, организирани на територията на областите Шумен, Варна, Търговище и Добрич. Лектори на занятията са служители и преподаватели от Североизточното държавно предприятие - Шумен, Дирекцията на Природен парк „Шуменско плато“, Държавните горски стопанства в Провадия и Нови пазар, Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ и Центъра за подкре-

па за личностно развитие „Анастас Стоянов“ - Шумен.

През миналата година горските педагози разработиха два нови урока, отпечатаха плакат с интересна игра и книжка за дърветата в България. В мероприятията за честването на Седмичата на гората специално място в занятията бе отделено на залесяването и дърводобива, грижите за младите фиданки и направлението, в които се използва отсечената дървесина.

Уроците по Горска педагогика за тази година ще започнат след приключване на първия учебен срок. В помощ на колегите си от Шумен ще се включи и Дени Жекова от Държавното горско стопанство във Варна.

Татяна ДИМИТРОВА

Конференцията на ООН COP28 в Дубай

От 30 ноември до 13 декември 2023 г. в Дубай, Обединените арабски емирства, се проведе COP28 - Конференцията на ООН, на която делегати от почти 200 държави договориха редица споразумения за политики, мерки и действия, свързани с ограничаването на изменението на климата. Екин на Европейската комисия преговаряше от името на 28-те държави в ЕС, включително и България, по различни въпроси, като следваше рамкови споразумения, приети от всички членки.

В последните години интересът към събитието непрекъснато расте и то вече включва зони, в които държави и компании презентират своите „зелени“ постижения - подобно на изложения, като търсят разпознаваемост, сътрудничество и обмен на опит. Именно в тази зона се включи и България за първи път. Страната ни участва със собствен щанд, на който представи успешни примери от соларната индустрия, постижения в декарбонизацията, иновации в промишлеността и зелените индустриални зони на български компании, финансови институции, общини, неправителствени организации и научни инициативи. Делегацията ни се състоеше от близо 200 души, сред които президентът Румен Радев, министърът на околната среда и водите Юлиан Попов, министърът на иновациите и растежа Милена Стойчева, представители на бизнеса и експерти.

Координацията на българския павилион бе споделена между Министерството на околната среда и водите с презентации за успешни примери за зелен преход от изкопаеми горива, промишлеността и индустриалното производство и Министерството на иновациите и растежа, което акцентира върху устойчиви решения от компании, организации и институции с приложения в сфери като здравеопазване, предотвратяване на бедствия, финансиране, въглеродна отчетност, земеделие и биотехнологии.

Министър Юлиан Попов участва във форум от инициативата на САЩ „Net-Zero Government Initiative - Leading By Example“, чиято цел е постигане на въглеродна неутралност в дейностите на държавните институции. България се присъедини към нея, която ангажира българското правителство

да постигне въглеродната неутралност при дейността на държавните и общински институции до 2050 г. и да разработи Пътна карта, която очертава действията за постигане на тази цел. Страната ни предоставя 100 000 евро на Зеления климатичен фонд на ООН, който има за цел да финансира мерки за смекчаване на последиците от климатичните промени и адаптацията към тях в развиващите се държави.

В конференцията участваха рекорден брой делегати - над 90 000. В деня на откриването ѝ беше обявено споразумение за създаване на фонд „Загуби и щети“ за компенсация на уязвимите от климатичните промени държави и понесените от тях загуби и щети, в които страните ще участват на доброволен принцип. До края на срещата за финансирането му бяха заявени над 400 млн. щатски долара, въпреки че по оценка на експерти ще са необходими над 200 млрд. долара годишно за пълното компенсиране на засегнатите държави. Факт е, че 2023-та е най-горещата година в историята на метеорологичните изследвания.

50 петролни и газови компании, от които са 29 национални, подписаха Хартата за декарбонизация на петролната и газовата промишленост, като се ангажираха да намалят емисиите си на парникови газове. Споразумението обхваща над 40 % от общото производство на петрол.

Документ, приет от 120 страни, призовава страните да предприемат действия за утравяне на капацитета на мощностите от възобновяема енергия и удвояване на скоростта на осъществяване на подобрения в областта на енергийната ефективност в глобален мащаб до 2030 година. С подобна декларация, но за утравяне на ядрената енергия до 2050 г., излязоха над 20 държави, сред които САЩ, Канада, Великобритания и България.

Сред тематичните дни на конференцията за пръв път бе организиран и такъв, посветен на проблемите със здравето, причинени от климатичните промени. 143 държави, включително и България, подписаха първата по рода си декларация за предприемане на мерки срещу негативните въздействия на климатичните промени върху човешкото здраве, в която делегатите призовават за по-силни и устойчиви световни здравни системи.

Финалното споразумение от COP28 е под формата на т.нар. Глобална равностметка - ключов механизъм, заложен в Парижкото споразумение за климата, който трябва да определи досегашния напредък по климатичните цели и да посочи нужното за по-нататъшното изпълнение на споразумението.

В него се отбелязва, че страните не правят достатъчно за изпълнение на своите цели по Парижкото споразумение; Признава се фактът, че според науката глобалните емисии на парниковите газове трябва да бъдат намалени с 43 % до 2030 г. спрямо нивата от 2019 г. и да достигнат нетни нулеви емисии до 2050 г., за да бъде ограничено глобалното затопляне до 1.5°C от преди началото на индустриализацията; Изисква се представяне на национално определени приноси на страните до 2025 г. и придържане към амбициозните цели за намаляване на емисиите в цялата икономика, съобразени с ограничението от 1.5°C; Формулирани са и редица призови: за преход извън изкопаемите горива в енергийните системи по справедлив, организиран и честен начин в рамките на десетилетието за съществено намаляване на емисиите от невъглеродни парникови газове, сред които и тези от метан, до 2030 г. за поетапно премахване на неефективните субсидии за изкопаеми горива с цел ускоряване на усилията за постепенно намаляване на енергията от неограничено изгаряне на въглища. Отбелязва се постигнатото в Парижкото споразумение досега - при пълното прилагане на досегашните (били те и недостатъчни) национално определени приноси на страните, степента на затоплянето на Земята ще бъде намалено от очакваните 4°C до 2.1°C - 2.8°C от преди началото на индустриализацията; Страните са призовани да участват във финансирането на фонд „Загуби и щети“ на доброволен принцип.

Финалният документ няма правообвързващ характер. Целта му е да служи като ръководство за държавите по света при актуализацията на техните климатични политики.

Следващата конференция по климатичните промени COP29 ще бъде в Баку, Азербайджан, през ноември 2024 г., а COP30 през 2025 г. ще се проведе в Бразилия.

Женя СТОИЛОВА

Поклон пред делото на Васил Попов

На 2 февруари се навършиха 112 години от убийството на лесовъд Васил Василев Попов. В зловещата вечер с изстрел отвил в 19:30 ч. в гостилницата на хотел „Македония“ в с. Лъджене (днес Велинград) е прекършен животът на още един доблестен радетел на българската гора.

В знак на почит на 5 юли 1996 г. делегатите на Четвъртия редовен конгрес на възстановения Съюз на лесовъдите в България, начело с новоизбрания му председател инж. Богдан Богданов, откриват с решение на Община Велинград улица „Лесничей Васил Попов“, а малко по-късно в началото ѝ бе поставена паметна плоча. Тук ежегодно на 2 февруари се събират колеги лесовъди, ученици и граждани и с кратки слова, минута мълчание и поднасяне на цветя отдават почит към делото на лесовъда. В същия ред преминава поклонението в памет на Васил Попов и тази година.

В словото на председателя на Дружеството на СЛБ - ветерани от Велинград, бяха припомнени ва-

жни дати и дела на Васил Попов. Роден е в Стара Загора на 15.10.1878 г. в семейството на Теофано и Васил Попови. Отгледан и възпитан на честност и родолюбие, той приема Ботев и Левски за свои кумири. През 1899 г. завършва Горска академия в Лемберг, Австро-Унгария

(днешен Львов, Украйна). На 12 октомври същата година в България взема с отличие държавен изпит и на 13.02.1900 г. започва работа като лесничей в Радомир, където залесява м. Голо бърдо. По-късно работи в Чепино, Чехълъво, Батак, Провадия, Асеновград, Стара Загора, Варна, Велико Търново и Лъджене. Междувременно на свои разноски специализира в Русия, Франция и Швейцария. Владее немски, руски, полски, чешки, френски и турски език.

От 1906 до 1911 г. издава списание „Бранище“, чрез което популяризира своите възгледи за горите и горското стопанство. Васил Попов разобличава незаконните сечи в Баташките, Чепинските и Беловските гори и държавните гори в Лонгоза и Странджа. Той се смята за основоположник на екологичното направление в горите на България и предтеча на съвременната горска типология.

Инж. Кирил ТОДОРОВ

Годишнини

Инж. Александра ИВАНОВА на 85 години

Родена е на 29.01.1939 г. в Петрич. Завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, през 1962 година.

Започва работа като началник на ГТУ в ГС - Петрич, където работи последователно като лесничей и заместник-директор до пенсионирането си през 1994 година.

Инж. Иванова е изтъкнат лесовъд, с изключителен принос за опаз-

ване на биологичното разнообразие на Беласица и със заслуги за производството на фиданки от редица ценни горскоплодни видове, както и за интродукцията на корковия дъб и кедрите в Стопанството.

Красимир КИСЪВ на 80 години

Роден е на 01.01.1944 г. в с. Мостово, Пловдивска област. Завършва Горското училище в Боровец.

Трудовия си път започва в ГС - Пловдив. От 1974 г. е горски надзирател по охраната, а от 1979 г. му е възложено да отговаря за два горски разсадника в Стопанството. Разгръща активна дейност за тяхното благоустрояване и производството на хиляди семенници иглолистни и широколистни фиданки. Организира за първи

път в страната производството на контейнерни фиданки от атласки кедр и други видове.

Красимир Кисъв е утвърден като един от най-добрите производители на горски посадъчен материал в България.

Доц. г-р Кирил ЛЮБЕНОВ на 75 години

Роден е на 21.01.1949 г. в с. Ярлово, Софийска област. През 1975 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Започва работа в ГС - Самоков. От 1976 г. е асистент във ВЛТИ, а от 1990 г. - доцент.

Основни направления в научната му дейност са безопасността на труда в горите, борбата с горските

пожари, механизацията и технологиите в лесокulturната дейност.

Доц. д-р Любенов е изтъкнат преподавател и учен, автор на много научни труда, учебници и учебни помагала.

Инж. Антоний СТЕФАНОВ на 70 години

Роден е на 30.01.1954 г. в София. Дипломира се във ВЛТИ през 1979 г., специалност „Горско стопанство“.

Започва работа като проектант в „Агроролеспроект“, където от 1983 г. е ръководител на проектантска група.

През 1990 г. основава еднолична фирма „Пролес“, която по-късно прераства в „Пролес Инженеринг“, и развива дейност за свободна конкуренция в лесоустройствения проектиране в България. Участва в много проекти. Ръководи проучвания и пла-

нове, свързани с управлението и опазването на горите и защитените територии. През 2000 г. инициира учредяването на Браншово сдружение на практикуващите лесовъди-предприемачи „БУЛПРОФОР“, на което е председател.

Инж. Стефанов е изявен лесовъд с богати познания и професионален опит и с активно участие в различни инициативи.

Инж. Антон ЦВЕТКОВ на 70 години

Роден е на 11.01.1954 г. в Петрич. През 1980 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Работа започва в ГС - Симитли. От 1986 г. е началник на ГТУ „Добро поле“ в ГС - Благоевград. През 1999 г. постъпва в РДГ - Благоевград, където е експерт по капитално строителство, а впоследствие до пенсионирането си през 2018 г. - по ловно и

рибно стопанство.

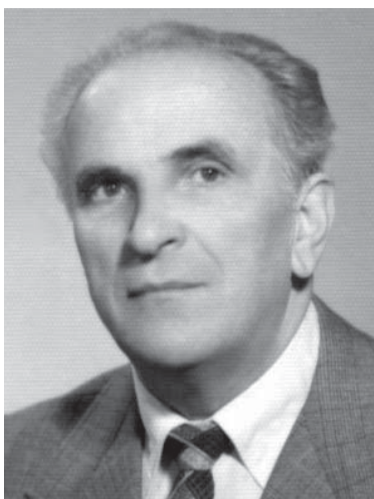
Инж. Цветков работи активно и влага много сили и професионален опит за успешно изпълнение на редица горскостопански мероприятия.

Бележити лесовъди

Инж. Васил Тодоров - живот за гората

Васил Стоев Тодоров е роден на 01.10.1917 г. в с. Манастир, Пловдивска област. Гимназия завършва през 1936 г. в Хасково, а след това следва в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет, където през 1940 г. се дипломира по специалността „Лесовъдство“. В края на следващото по учебната програма една година е на производствен стаж като стажант-лесовъд в ГС - Чепеларе, в Бюрото за устройство на горите в София и в Кюстендилската секция за укрепяване на пороищата и залесяване. След дипломирането си е назначен за една година за ревиер лесничей в Смолян, след което пет години е директор на Горско стопанство в с. Манастир, две години - директор на ГС - Рилски манастир, една година - директор на РДГ - Дупница. След това инж. Тодоров последователно работи в Управлението „Дърводобив и транспорт“ в Министерството на тежката промишленост, Комитета по промишлеността към Министерския съвет, Управление „Горско стопанство“ към Министерството на земеделието и горите и в Министерството на горите и гор-

ската промишленост. Десет години оглавява Регионалната дирекция по горите - София.

От общо 37-годишния трудов стаж 20 години Васил Тодоров е пряк ръководител на горското стопанство. През това време под негово ръководство и с помощта на десетки лесовъдски кадри и стотици залесители се създават и отглеждат над 550 000 дка иглолистни и широколистни гори, които се извисяват и красят част от Родопите, Рила и Средна гора. Изградени са десетки баражи и

други укрепителни съоръжения, които укротиха много поройни течения. Благодарение на тях и създадените нови гори водосборните басейни на яз. „Искър“ и много микроязовири са спасени от затлачвания.

Успоредно с мащабното залесяване под ръководството на инж. Тодоров се изпълняват големи планове по дърводобива, като годишно се добиват около 250 000 - 300 000 м³ дървен материал и дърва за огрев. Това изисква големи усилия на инженерите лесовъди, техническия персонал и работническите колективи за правилно извеждане на сечите и използване на добитите материали. Сечта и разройката на дървесината е механизирани на 100 %, а извозът - на около 60 %. В успеха на ръководените от него колективи голяма роля играят изключителните умения на инж. Тодоров да използва възможностите и професионалните познания на всеки работещ. Това дава възможност без забавяне да се въвеждат прогресивните за времето си технологии и техника - лек тип моторни триони, трактори и въжени линии и товарачни кранове.

Всяко горско стопанство разпо-

лага със собствен обоз за извозване на дървесината. Като отличен стопански ръководител инж. Тодоров дава указание в горските стопанства да се създадат и оборудват работилници за преработката и оползотворяване на малощенната и нестандартната дървесина. Това мероприятие постига голям икономически и екологичен ефект, което и днес успешно може да се впише в съвременните технологии за ефективно използване на дървесината.

Седемнадесет години от трудовата си дейност инж. Тодоров е главен инженер по дърводобива във висшите горски администрации, пряко ръководили дърводобивната промишленост в страната. Основните му усилия през този период са насочени към внедряване на подходяща механизация в дърводобива. За целта изучава опита на дърводобива в планински условия - в Карпатите и в Краснодарския край в СССР. Започва вносът на олекотен тип моторни триони „Дружба“. Така за няколко години в сечта и разройката на дървесината е постигната 100 % механизация. За извоз на строителна дървесина са внедрени шведските въжени линии

„Висен“, а за извозване на дърва и дребна дървесина - въжените линии тип „Ласо кабел“, както и няколко руски линии тип „полу-подвесни“, за извличане на дървен материал отдолу нагоре. Механизиранят извоз на дървесината до камионни станции достига 55 - 60 %.

Основно мероприятие за увеличаване на производителността на труда в дърводобива е строителството на временни камионни пъгщица, с което се скъсява разстоянието за извозване на дървесината до камионни станции. За целта се внасят тежки верижни трактори „С 100“.

Инж. Васил Тодоров се пенсионира през 1979 година. Навсякъде, където е работил, се издига като отлично подготвен, знаещ и мощ ръководител, който уважава колегите и намира верния път към решаването на най-трудните професионални и житейски проблеми. Всички, които са работили с него, помнят инж. Тодоров като добър ръководител и сърдечен човек, винаги готов да помогне.

Починал на 27.02.2015 г. в София.

Д-р инж. Янчо НАЙДЕНОВ

Кратки новини

ИАГ. Над 320 000 проверки в цялата страната са извършили служителите от Изпълнителната агенция по горите и регионалните дирекции по горите през 2023 година. Съставени са над 5500 акта за установени нарушения на Закона за горите, Закона за лова и опазване на дивечта, Закона за рибарството и аквакултурите и Закона за биологичното разнообразие. Задържани са 1700 пл. м³ обла строителна и фасонирана дървесина, близо 5000 пр. м³ дърва за огрев, 165 моторни превозни средства, 87 моторни триона, 165 каруци, 11 коня, 16 законни и 5 незаконни ловни оръжия, недървесни горски продукти.

През 2023 г. служителите от горските структури са реагирали на 4380 сигнала, подадени от граждани на телефон 112 за незаконна сеч, транспортиране, съхранение и продажба на дървесина и браконьерство.

Засилените проверки по контрола по опазване на горските територии от Изпълнителната агенция по горите и нейните структури про-

дължават и през 2024 година.

СИДП - Шумен. Териториалните поделения на СЗДП - Шумен, през 2023 г. са предоставили на населението 200 000 пр. м³ дърва за огрев. Най-много дърва за населението - 20 908 м³, са осигурени от ДЛС „Паламара“, следвани ДГС във Варна и Търговище.

12 821 семейства в Шуменска област се отопляват с дърва тази зима. Във Варненска област най-много дърва са добити в ДГС - Варна - 17 706 м³, 14 971 м³ дърва е осигурило ДЛС „Балчик“. ДГС - Търговище е обезпечило областния град със 17 170 м³.

Всички стопанства от Североизточното държавно предприятие продължават да добиват дърва за отопление.

ЮЗДП - Смолян. 170 са обявените за вековни дървета на територията на Южноцентралното държавно предприятие, която включва областите Смолян, Кърджали, Пловдив и Пазарджик. Най-възрастните дървета, които се намират край с. Белащица, Община - Родопи, са чинари на 1100, 900 и 700 години, а край с.

Долнослав, Община - Асеновград, е запазен чинарът на 800 години. Любопитен факт е, че по инициатива на лесовъдите от региона на Смолян още през 1931 г. е обявена първата защитена територия „Храстево“ (известна сред населението като „Растъво“). Нормативният акт за обявяването ѝ е отменен през 1944 г., а през 2012 г. МОСВ възстановява ЗТ „Храстево“ с цел опазване на уникална вековна гора от черен бор с участие на горун, цер, обикновен габър, планински бряст, бук и други.

СЗДП - Враца. На 23 януари се състоя закритата пресконференция по проект „Подобряване на природозащитното състояние на горски природни местообитания и подпомагане на екосистемните услуги, предоставяни от горите, чрез прилагане на лесовъдски практики и залесяване на територията на Североизточно държавно предприятие“. Директорът на СЗДП инж. Веселин Нинов изрази задоволството си от успешното изпълнение на проекта в 10 вида дейности, като подчерта, че в дейност „Залесяване“ проектът е преизпълнен - обща залесена площ е 3659

дка, с местни дървесни видове. Фиданките, които са 535 000 бр., са отгледани в 5 разсадника на Предприятието.

В изпълнение на проекта бе закупена селскостопанска техника - 12 различни по мощност и инвентар машини, на обща стойност около 4 млн. лева. Три от тях са за почвоподготовка и ще оперират върху цялата територия на Предприятието. Закупени са багер и булдожер за поддръжка на пъгщицата, останалите 7 трактора са разпределени в различни териториални поделения на СЗДП и ще се използват в разсадниковото производство, залесяването и за отглеждане на културите.

В проекта участваха 12 от 21 териториални поделения на СЗДП, партньор в проекта бе ДПП „Врачански Балкан“.

ЮЗДП - Благоевград. От служителите по опазване на горските територии през м.г. са съставени общо 361 акта за установяване на административни нарушения (АУАН), от които 357 по Закона за горите и 4 по Закона за лова и опазване на дивечта. С най-голям брой съставени актове са

Държавните горски стопанства в Самоков - 102, Гърмен - 58, и Разлог - 25.

Общото количество дървесина, задържана в базите за съхраняване, е 330,6 м³, от които 271,4 м³ са дърва за огрев и 59,2 м³ обла строителна дървесина. Задържани са още 19 МПС, 20 каруци, 20 моторни триона, 9 други инструменти за дърводобив и други.

За сравнение съставените актове в обхвата на ЮЗДП през 2022 г. са 502, а с най-висока концентрация на нарушенията в горските територии са били Държавните горски стопанства в Тетевен, Самоков и Гърмен.

До 20.12.2023 г. на територията на ЮЗДП са възникнали 78 пожара. Засегнатите от тях площи са 2859 дка, от които 165 дка са върхове. 2150 дка от засегнатите площи са държавна собственост - 75 %. Най-засегнати от огнената стихия през м.г. са Държавните горски стопанства в гр. Гоце Делчев - 909 дка, следвани от Сливница, Самоков, Кюстендил и Тетевен.

IN MEMORIAM

На 15 декември 2023 г. почина проф. Димитър Коларов.

Роден е на 12.04.1940 г. в София. ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, завършва през 1966 година.

От 1968 до 1978 г. е научен сътрудник в Опитната станция по бързорастящи горскодървесни видове - Свищов, като през 1972 г. получава научната степен „кандидат на селскостопанските науки“ (сега „доктор“). През 1978 - 1979 г. работи в ИГ - БАН.

Преподавателската си дейност във ВЛТИ като хоноруван асистент по дисциплината „Горски култури“ започва от 1980 г., а от 1984 г. чете лекции по дисциплината „Физиология на дървесните растения“ в специалностите „Горско стопанство“ и „Ландшафтна архитектура“. По-късно разработва курса

„Екологична физиология на растенията“.

През 1985 г. става ст.н.с. II ст., а през 1989 г. защитава научната степен „доктор на селскостопанските науки“. От 1990 г. е доцент, а от 1991 г. - професор.

В административното управление на ВЛТИ/ЛТУ последователно от 1993 г. е ръководител на катедра „Дендрология“, декан на Факултета по горско стопанство и озеленяване, а през 1994 г. е избран за ректор, като на този пост остава три мандата.

Под ръководството на проф. Коларов Академичният съвет на ЛТУ взема важни решения за висшето училище. Започва обучение на студенти по нови специалности - „Ветеринарна медицина“, „Агрономство“, „Инженерен дизайн“, „Стопанско управление“, „Екология“, а специалността „Озеленяване“ приема европейското наименование „Ландшафтна архитектура“. От два факултетите се увеличават на шест. Удвоява се броят на преподавателите и се увеличава приемът на студенти. Започва тристепенно обучение -

бакалавър, магистър и доктор. През 1995 г. с решение на Народното събрание ВЛТИ придобива университетски статут и е преименуван на Лесотехнически университет.

Под ръководството на проф. Коларов е изграден Учебен лабораторен корпус и учебни зали. За обучение по специалностите „Агрономство“ и „Ветеринарна медицина“ се предоставя сграда. Край кв. Враждебна е осигурено опитно поле, студентски общежитие и стол. В УОГС - Юндола, е изграден модерен корпус с общежитие, зали и хранителен блок, построена е църквата „Света Петка“, ски база с влек и чайна в м. Старина. Модеризирана е базата на Университета край Несебър. В УОГС - Бързия, е построена нова сграда и заслон.

Проф. Коларов достига значи-

телни теоретични и научно-приложни постижения в областта на тополовството и производството на тополова дървесина, технологиите за създаване и стопанисване на интензивни горски култури и други. Ръководител е на множество научни проекти. Самостоятелно и в колектив е публикувал 126 научни труда, доклади и статии, книги и монографии.

Член е на НС на ИГ - БАН, на СНС по лесотехнически науки на ВАК, на Акредитационния съвет на Националната агенция за оценка и акредитация. Взема участие в наши и международни научни форуми.

От 2000 до 2009 г. проф. Коларов е председател на УС на Съюза на лесовъдите в България.

Поклон пред светлата му памет!

IN MEMORIAM

На 5 ноември 2023 г. почина инж. Вълчо Панев Добриков.

Роден е на 02.09.1939 г. в с. Черноконово, Хасковска област. ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, завършва през 1963 година.

Целият му трудов стаж преминава в Горско стопанство - Хасково, където от 1974 до пенсионирането си през 1997 г. е

директор.

Изпява се като висококвалифициран лесовъд с голям принос в залесяването и правилното стопанисване на горите. Негово дело остават създадените десетки хиляди декара горски култури и отгледаните млади гори.

Поклон пред светлата му памет!

На 12 декември 2023 г. почина инж. Иван Борисов Митов.

Роден е на 17.07.1936 г. в с. Кошарево, Пернишка област. Завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Работи в Института за гората. През 1981 г. постъпва в Министерството на горите и гор-

ската промишленост, където до пенсионирането си работи като специалист и главен специалист по ловно и рибно стопанство.

Поклон пред светлата му памет!

На 20 декември 2023 г. почина Радослав Димитров Стоянов.

Роден е на 20 май 1932 г. в с. Бабино, Кюстендилска област. През 1960 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност „Механизация на горскостопанската дейност“.

Работи в ГС - Лопян, където от 1966 до 1969 г. е директор, а след това до 1971 г. е

ръководител на новообразуваното ГС - Етрополе. По решение на МГГП преминава на работа в дървообработващото предприятие „Етрополски бук“, като в началото на 80-те години е назначен за директор.

След това е началник на механизацията в МГГП, от 1990 до 1997 г., когато се пенсионира, е началник на управление „Контрол и дър-

жавен надзор“ в Комитета по горите при Министерския съвет.

След пенсионирането си до 2012 г. е изпълнителен директор на фабрика „Медикет“ в Етрополе. Като стопански ръководител и общественик има съществен принос в укрепването на местната болница, изграждането на модерен за времето си рехабилита-

ционен център в с. Бойковец, участва в създаването на спортна школа по борба и строежа на спортна зала в Етрополе.

Многократно е награждаван с високи отличия.

Поклон пред светлата му памет!

На 29 декември 2023 г. почина доц. д-р Явор Найденов Порязов.

Роден е на 22.05.1955 г. във Вълчедръм, област Монтана. През 1981 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

От 1984 г. е асистент във ВЛТИ. През 2009 г. защитава докторска дисертация, от 2011 г. е доцент. От 2016 г. е ръководител на катедра „Лесоустройство“ и води лекции и учебни практики по горската таксация.

Участвал е в повече от 30 научно-изследователски задачи в областта на горската таксация и лесоустройството. Има над 40 публикации, над 70 доклада по ОВОС, стотици оценки на гори и земи от горския фонд, десетки съдебно-технически експертизи. Съавтор е на много учебни помагала.

Поклон пред светлата му памет!

На 4 януари почина инж. Григор Пенев.

Роден е на 04.01.1948 г. в Стралджа, Ямболска област. Завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Започва трудовия си път като началник-участък в Дивечовъдната база „Мазалат“. Работи като специалист по ловно стопанство в ГС - Гурково, в горскостопанските поделения в Пловдив, Стара Загора, Ямбол и Сливен и като зам.-директор на създадената

през 1980 г. Комплексна опитна станция по ловно и рибно стопанство към Министерството на горите и горската промишленост. От 1997 до 2004 г. е гл. експерт по ловно стопанство в НУГ/ИАГ.

Бил е председател на първата комисия в България за оценка на ловни трофеи. Участва многократно в международни ловни изложения и симпозиуми.

Поклон пред светлата му памет!

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Въпроси за срочните трудови договори и срока за изпитване

ОТГОВОР: Ако сте сключил трудов договор със срок на изпитване от 6 месеца в полза на работодателя, трябва да знаете, че работодателят Ви може да прекрати Вашия трудов договор в този шестмесечен срок, като в заповедта за прекратяване на трудовото Ви правоотношение посочи като основание само чл. 71 от Кодекс на труда (КТ) и договърът се прекратява без предизвестие от посоченото в заповедта дата. Тъй като във Вашето запитване сте посочили, че сте сключил срочен трудов договор, но не е уточнен какъв е срокът на този договор, трябва да знаете, че съгласно чл. 70, ал. 1 от КТ 6 месеца е максималният срок на изпитване, но ако трудовият Ви договор е със срок по-кратък от една година, срокът на изпитване не може да бъде по-дълъг от 1 месец.

Съгласно чл. 67 от КТ трудовите договори според тяхното времетраене могат да бъдат за неопределено време и срочни. В чл. 68 от КТ се урежда в кои случаи могат да се сключват срочни, трудови договор и техния максимален срок:

Чл. 68. (1) Срочен трудов договор се сключва:

- за определен срок, който не може да бъде по-дълъг от 3 години, доколкото в закон или в акт на Министерския съвет не е предвидено друго;
- до завършване на определена работа;
- за заместване на работник или служител, който отсъства от работа;
- за работа на длъжност, която се заема с конкурс - за времето, докато бъде заета въз основа на конкурс;
- за определен мандат, когато такъв е установен за съответния орган.

Срочен трудов договор по ал. 1, т. 1 на чл. 68 от КТ съгласно ал. 3 на същия член се сключва за изпълнение на временни, сезонни или краткотрайни работи и дейности, както и с новопостъпващи работници и служители в обявени в несъстоятелност или в ликвидация предприятия.

Законодателят е предвидил, че по изключение срочен трудов договор по ал. 1, т. 1 на чл. 68 от КТ за срок най-малко една година може да се сключва за работи и дейности, които нямат временен, сезонен или краткотраен характер. Такъв трудов договор може да се сключи и за по-кратък срок по писмено искане на

ВЪПРОС: *С работодателя ми имам сключен срочен трудов договор със срок за изпитване от 6 месеца, уговорен в полза на работодателя. Кога изтича срокът на изпитване и работодателят не може да прекратява трудовия ми договор без предизвестие на основание срок за изпитване? В кои случаи се сключва срочен трудов договор и какъв е срокът, за който може да се сключва? Колко най-дълъг може да бъде срокът за изпитване и може ли да искам промяна на трудовото ми правоотношение в частта, с която да се промени трудовият ми договор, като от срочен той се превърне в безсрочен? Имам ли право, ако работя на срочен трудов договор, да сключя и друг трудов договор при друг работодател и какъв може да бъде този договор - срочен или безсрочен, има ли някакви ограничения за втория трудов договор?*

работника или служителя. В такива случаи срочният трудов договор по ал. 1, т. 1 със същия работник или служител за същата работа може да се сключва повторно само веднъж за срок най-малко една година.

Важно е да знаете, независимо че работите по срочен трудов договор по ал. 1 на чл. 68 от КТ, Вие имате същите права и задължения, каквито имат работниците и служителите по трудов договор за неопределено време. Вие не можете да бъдете поставяни в по-неблагоприятно положение само поради срочния характер на трудовото си правоотношение в сравнение с работниците по трудов договор за неопределено време, които изпълняват същата или сходна работа в предприятието, освен ако законът поставя ползването на някои права в зависимост от притежаваната квалификация или придобитите умения.

Във всеки един момент както работникът, така и работодателят могат да искат да се извършат промени във всички клаузи на трудовия договор, това важи също и за промяната на времетраенето на договора. В този случай трудовият договор се изменя с писмено съгласие между страните - чл. 119, ал. 1 от КТ. Когато трудовият договор е срочен, какъвто е и Вашият случай, имате право писмено да предложите на работодателя изменението му в трудов договор за неопределено време - чл. 119, ал. 2 от КТ.

Когато е уговорен срок за изпитване, Вие като

работник може да предлагате изменение на трудовото правоотношение - от срочен в безсрочен по ал. 2 на чл. 119 от КТ за промяна след изтичането на срока за изпитване. В случаите, когато работодателят откаже изменение на трудовото правоотношение от срочен в безсрочен - по чл. 119, ал. 2 от КТ, **той е длъжен в срок до един месец да предостави на работника или служителя мотивиран писмен отговор, освен ако предложението е направено повече от два пъти за период от една година.**

Както Ви обясних и по-горе, в качеството си на работник имате същите права, както ако работехте по безсрочно трудово правоотношение. Ето защо Вие като работник може да сключвате трудови договори и с други работодатели за извършване на работа извън установеното Ви работно време по основното трудово правоотношение (външно съвместителство), освен ако не сте уговорили забрана в индивидуалния си трудов договор по основното си трудово правоотношение **поради защита на търговска тайна и/или предотвратяване на конфликт на интереси. Във всички останали случаи може да сключвате допълнителен трудов договор извън работното Ви време при първия работодател - чл. 111 от КТ.** Вторият договор може да бъде както срочен, така и безсрочен. Има забрана, уредена в чл. 112 от КТ - забранява се полагането на допълнителен труд от работници, които работят при специфични условия и рисковете за живота и здравето им не могат да бъдат отстранени или намалени, независимо от предприетите мерки за работа при същите или други специфични условия, както и за работници, които са определени в закон или в акт на Министерския съвет. В чл.113 от КТ е определена максималната продължителност на работното време по трудов договор за допълнителен труд заедно с продължителността на работното време по основното трудово правоотношение и тя не може да нарушава непрекъснатата ежедневна и седмична почивка установена в КТ.

Справка: От Кодекса на труда - чл. 67; чл. 68; чл. 70; чл. 71; чл. 111; чл. 112; чл. 113 и чл. 119.

Димитър НАЙДЕНОВ
юрисът ФСОГСДП

110 г. Държавно ловно стопанство „Дикчан“

С почит към историята, с увереност в бъдещето

Историята на една от най-старите горски единици у нас започва през 1913 г., когато с Указ № 25 на Народното събрание се създават лесничества в новоосвободените български земи. Този важен исторически факт бе повод през миналата година редица държавни горски стопанства да отбележат своите 110-годишнини. Сред тях е и Държавното ловно стопанство „Дикчан“ - с. Сатовча, директор на което понастоящем е инж. Исмаил Моллов. Продължавайки своята дейност и в XXI век, то не само тачи своите исторически корени, но и успешно работи за бъдещето на горите в този югозападен край. Тя, гората, тук винаги е била на почит.

СЪЗДАВАНЕ, СТРУКТУРА, ДЕЙНОСТИ

Сред първите исторически документи за дейността на Лесничеството в Сатовча е изплащателна ведомост от 1914 г., според която в новосъздадената структура работят 17 души, а първият назначен лесничей е Иван Апостолов. В края на 20-те години на миналия век на територията на Лесничеството се създават няколко горско-производителни кооперации. След 1916 г. до края на Втората световна война Сатовчанското лесничейство претърпява доста реорганизации. В началото на 50-те, Дикчанското държавно горско стопанство и Сатовчанското общинско лесничейство са обединени в едно. До 1960 г. на една територия, но с различни функции, работят Дикчанското промишлено стопанство и Сатовчанското горско стопанство.

Като Горско стопанство в с. Сатовча през 70-те и 80-те години на миналия век то постига много високи резултати в дърводобива и залесяването, ловното стопанство,

механизирането на работата в горите, смолодобива, страничната дейност, заслуга за което имат редица ръководители, чиито имена историята пази.

През 1968 г. на територията на днешното Държавно ловно стопанство е оформено Представително ловно стопанство. Това е основата по-нататъшната дейност на стопанството да стане ловностопанската и до началото на 90-те години тук се развива успешен международен ловен туризъм, който носи високи приходи.

От 2002 до 2008 г. структурата му е Държавна дивечовъдна станция „Дикчан“ (към РДГ - Благоевград), а след приемането на новия Закон за горите от 2011 г. - Държавно ловно стопанство „Дикчан“ - с. Сатовча, териториално поделение на Югозападното държавно предприятие в Благоевград.

ГОРСКОТО И ЛОВНОТО БОГАТСТВО НА ДЛС „ДИКЧАН“

Горите на едно от най-старите ни стопанства в Югозапада на България са по южните склонове и предпланинието на най-южния дял на Родопите - ридът Дъбраш. Най-високата точка в горската територия е връх Унден, със старото име Дикчан - 1667 метра. Многобройните реки и долове, пресичащи територията на Стопанството, и върховете определят формата на терените - наклонени и стръмни. Всичките водни течения се намират във водосборния басейн на река Места.

Държавните горски територии заемат площ 18 306 ха, като залесената е 16 631,7 ха (90,9 %). От нея преобладават иглолистните гори - 77,4 %, широколистните високостъблени - 10 %, издънквите за превръщане в семенни - 7,2 %, и 5,4 % са нискоствъблените гори. На територията на Ловното стопанство се формират основно

чисти белоборови, черноборови, смърчови, елови и букови, но и смесени гори.

Разнообразни са естествените дървесни видове, разпространени на територията на Ловното стопанство - бял и черен бор, ела, смърч и бук и по-малко други видове. Тук се намират в своя естествен ареал брезовите формации.

Защитените горски територии и териториите със специални функции са с площ 15 612,5 ха, или 74,9 %. Най-голямото природно богатство на Сатовчанския район са иглолистните и смесените гори, които се намират в поддържания резерват „Конски дол“, обявен през още през 1962 г., с площ 34,7 ха, чиято цел е съхранение на вековни смърчови, елови и букови насаждения с възраст над 250 г., и в защитената местност „Манастирище“.

В ДЛС „Дикчан“ общият запас на дървесината е 4 213 615 м³, средната възраст на горите - 70 г., средният запас на хектар - 253 м³, средният годишен прираст - 68 165 м³, средният годишен прираст на хектар - 4,10 куб. метра.

Площта на държавните ловностопански райони на Държавното ловно стопанство от 12 582,90 ха е разделена на 3 ловностопански района, от които 2 са бази за интензивно стопанисване на дивеча (БИСД).

БИСД „Стария Дикчан“ заема площ 682,80 ха, като основен вид дивеч в този район е дива свиня, а второстепенен и съпътстващ са благородният елен и сърната. В тази база е разположен и Ловен дом „Стария Дикчан“, в който се посрещат и настаняват гостите на Стопанството, ловци и туристи. БИСД „Батица“, с площ 460,30 ха, е за аклиматизацията и стопанисването на муфлона, елена лопатар и сърната.

Държавният ловностопански район „Дикчан“ е с площ 11 439,80 ха и се отличава

с разнообразни видове дивеч - дива свиня, благороден елен, сърна, глухар, мечка, вълк, лисица, язовец, както и повечето видове дребни хищници, които се срещат у нас.

В Ловното стопанство успешно се осъществяват всички законови видове и методи на лов на всички видове дивеч, които представляват ловен обект спрямо съответния сезон.

Освен че ще продължават да поддържат жизнени и устойчиви дивечови популации, директорът на ДЛС „Дикчан“ - с. Сатовча, инж. Исмаил МОЛЛОВ споделя и много идеи за алтернативните видове туризъм на територията на Стопанството, сред които е фотолов. За тази цел се извършва и преустройството на материалната база в ловностопанските райони - изграждането на специализирани чакала и укрития, от които да се улесни заснемането на ловните кадри. Тъй като околностите на с. Сатовча са богати на исторически места, ще бъде направено трасирането и разработването на екопътеки до местни забележителности и впечатляващи гледки и обекти на територията на Ловното стопанство.

През миналата година Ловното стопанство осъществи изпълнението на два важни проекта за залесяване на горски територии на обща площ 436 декара. По ОП „Околна среда 2014 - 2020 г.“ са залесени общо 350 дка, от тях с космат дъб - 70 дка, и 280 дка със зимен дъб, а по Програма LIFE - 86 дка със зимен дъб.

На територията на Ловното стопанство се намира връх Унден. Името на шведския професор по международно право Йостен Унден заменя старото наименование на върха Дикчан и е свързано с т.нар. „Афера „Доспат даг“. Водените срещу българската държава дела от гръцки граждани за незаконно присвояване на 345 000 дка гори в 19 огромни горски комплекса в района и претенции за обезщетение от един милиард и сто милиона лева, започнали през 1915 г., завършват благополучно за българската държава през 1930 г. благодарение на проф. Унден. Той успява да отхвърли неправомерния иск и да намали десетократно исканата сума. В знак на благодарност през 1936 г. делото му е увековечено с преименуването на върха и поставянето на мемориалната плоча върху гранитна скала на самия връх. В по-нови времена тя е била открадната, но ДЛС „Дикчан“ успява да я възстанови в първоначалния ѝ вид. Паметна плоча с името на професора е поставена и в двора на Държавното ловно стопанство.

Светлана ИВАНОВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ

